

Osmanlı ve Cumhuriyet Türkiye'sinde Bağlamsal Düşüncenin Doğuşu (1850-1960): Disiplinler, Yazarlar, Metinler

Peter Burke 2002'de kaleme aldığı *Context in Context* adlı makalesinde Avrupa'da Antik dönemden günümüze "bağlamsal" düşüncenin Nietzsche'nin kullandığı manada adeta bir soy kütüğünü ortaya koyar. Diğer taraftan Burke makalesinde bu soy kütüğü ortaya koyarken aynı zamanda "bağlamsal düşüncenin" modern dönemde yaşadığı "kırılmaya" önemle dikkat çeker ve bu kırılmayı da farklı disiplinlerden örneklerle gösterir. Örneğin, 20. yüzyılın başında antropoloji alanında B. Malinowski'nin ifade ettiği: "Şüphesiz metin önemlidir, fakat bağlamsız metin ölüdür," iddiası ya da tarih felsefesi sahasında yine aynı tarihlerde R. G. Collingwood'un "her bir olay anlık duruma reaksiyondur," düşüncesi bu durumun dönemin fikir hayatındaki tezahürlerine bazı emsallerdir. Fakat gerek Malinowski'nin gerekse Collingwood'un bu ifadeleri 20. Yüzyılın başında dile getirmesi bize göre pek de rastlantı değildir. Zira bu dönemlerde 19. yüzyıl dolaylarında temellenen sosyoloji, antropoloji, tarih ve edebiyat çalışmaları gibi çok sayıda disiplinin artık yöntemleri tekil olarak teşekkül etmeye başlamıştır. İşte farklı disiplinlerdeki yöntemlerin teşekkül ettiği bu süreçte bir metnin, yazarın, entelektüel ortamın, linguistik yapının, objenin, veyahut benzer bir fenomenin durumunu anlamaya çalışma yolunda fenomenlerin nasıl ortaya çıktıklarını ve onları belirleyen koşulları dikkate alan ve adına "bağlamsal düşünce" diyebileceğimiz olgu bize göre oldukça önemli bir rol oynamıştır. Buradan hareketle, bağlam ya da bağlamları verili gerçeklikler ya da objektif hususlar olarak değerlendirmek yerine onları da kendi bağlamları ve tarihsellikleri içerisinde düşünmek zannımızca daha ufuk açıcı bir yaklaşım olacaktır.

Global ölçekte bu gibi düşünsel ve kavramsal dönüşümler Osmanlı ve Türkiye'deki entelektüel hayata da sirayet etmiş, bağlamla ilgili Avrupa'daki teori, yaklaşım ve tartışmalar seçici ve pragmatik bir şekilde Osmanlı-Türkiye bağlamına aktarılmıştır. Böylelikle "bağlamsal düşüncenin" ve dolayısıyla bağlamla ilişkili sözcük ve kavramların vasıtasıyla hem disiplinlerin yöntemleri bina edilmiş hem de fikri, edebi, sanatsal tartışmalara önemli katkılar sağlanmıştır. Tüm bu gelişmeler sonucunda bağlam ve bağlam düşüncesi Osmanlı-Türkiye ölçeğinde belirgin olarak ortaya çıkmış; yazar, metin, sanat eseri ve bunlara etki eden iç ve dış faktörlerin hararetli bir şekilde tartışılması önemli ölçüde artmıştır. Nitekim edebiyat tarihinde ve sosyo-kültürel tarihte Mehmed Fuad Köprülü, düşünce tarihinde Hilmi Ziya Ülken, sanat alanında Celal Esad Arseven sosyolojide Ziya Gökalp bu açıdan akla gelen ilk örneklerdir.

Bu sempozyum, birinci olarak, Osmanlı ve Türkiye çalışmalarında henüz kapsamlı bir akademik etkinlik ve çalışmanın odağı olmayan "bağlam" ve "bağlamsal düşüncenin" tarihsel gelişimine ışık tutmayı amaçlamaktadır. İkinci olarak, yaklaşık 1850 sonrasında disiplinlerin oluşumunda ve kurumsallaşmasında bağlamsal düşüncenin oynadığı role odaklanılacaktır.

Bu dođrultuda sempozyum Őu disiplinleri merkezine alacaktır:

1. Edebiyat tarihi ve edebiyat alıŐmaları,
2. Düşünce, felsefe ve kavramlar tarihi,
3. Sanat, Őehir, mimarlık ve dođa tarihi,
4. Sosyal ve beŐeri bilimler,
5. Tarih, tarih yazımı ve felsefesi,

Her ne kadar bunlarla sınırlama olmasa da katılımcılar aŐađıdaki odaklar çerçevesinde sunumlarını oluŐturabilir:

- Ekoller/ekolleŐmeler,
- Entelektüel ađlar,
- Kanon, kanonlaŐma ve bağlam
- "YerelleŐtirme" ve "bağlam/teori transferi",
- Bağlam, bağlamsal düşünce ve anakronistik eđilimler,
- Bağlam ve bağlamsal düşünce nin sözcük, terim ve kavramları.

Sempozyum, **Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü** bünyesinde Bomonti Konferans Salonu'nda **26-28 Ekim 2022** tarihinde düzenlenecektir.

Sempozyum dili **Türkçedir**.

Bildiri özeti gönderilmesi için son tarih, **30 Mayıs**'tır.

Sunum süreleri **20'Őer dakika** olacaktır.

Özet; bildirinin konusu, çalışmanın amaç ve kapsamı, yöntemi, temel kaynakları ve alana özgün katkısı konularında bilgi vermeli ve **200-250 kelime** arasında olmalıdır.

Sempozyumda sunulan bildiriler editöryal seçimden sonra kitaplaŐtırılacaktır.

Düzenleme Kurulu:

- Mertkan Karaca (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü, AraŐtırma Görevlisi),
- Dr. Mustafa Altuđ Yayla (Hamburg Üniversitesi, Türkoloji Bölümü),
- Eyüp Murat Kurt (Orta Dođu Teknik Üniversitesi, Tarih Bölümü, Doktora Öđrencisi).

Bilim Kurulu:

Prof. Dr. Güney Çeğin (Pamukkale Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü)
Prof. Dr. Zeynep İnankur (MSGSÜ, Sanat Tarihi Bölümü)
Prof. Dr. Muharrem Kaya (MSGSÜ, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)
Prof. Dr. Kaan Harun Ökten (MSGSÜ, Felsefe Bölümü)
Prof. Dr. Burcu Pelvanoğlu (MSGSÜ, Sanat Tarihi Bölümü)
Prof. Dr. Günsel Renda (Koç Üniversitesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü)
Prof. Dr. Nermin Saybaşı (MSGSÜ, Sanat Tarihi Bölümü)
Prof. Dr. Ahmet Şimşek (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi)
Prof. Dr. İbrahim Şirin (Kocaeli Üniversitesi, Tarih Bölümü)
Doç. Dr. Yalçın Armağan (MSGSÜ, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü)
Doç. Dr. Burak Onaran (MSGSÜ, Sosyoloji Bölümü)
Doç. Dr. Derya Fırat Şannan (MSGSÜ, Sosyoloji Bölümü)
Dr. Ceylan Ceyhun Arslan (Koç Üniversitesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü)
Dr. Güçlü Ateşoğlu (MSGSÜ, Felsefe Bölümü)
Dr. Şefika Akile Zorlu Durukan (ODTÜ, Tarih Bölümü)
Dr. Ebru Aykut Türker (MSGSÜ, Sosyoloji Bölümü)

Detaylı bilgi ve sorularınız için bu adrese yazabilirsiniz:
baglamsempozyumu@msgsu.edu.tr